

Uvodk II.kap.

130

Dňa 20. apríla 1960. bol som poverený od Rady Miest-
ného národného výboru uvestiť záhradmi do tejto pamätnej
knihy obce Lukáčovce o udalostiach ktoré do teraz nie sú
pojate v tomto pamätníku, sú to hlavne udalosti od roka
1918. ktoré hovoria o politickom a hospodárskom vývoji na-
šej obce, a hlavne boj robotníctva a rolníctva za väčšiu skupu
chleba, za ustanovanie práv na život, proti využitovaniu člo-
veka ľoveckom. Poznamenávam že tu v predu knihy uvede-
ne záhradmi a vzhľad obce sa mnoho zmenil a niektoré
sú plne zanikly, je chibou že ten príbeh tých udalostí, ten
príchod do nového života nie je tu v knihe zachytený.
aby nasi potomei ktorí sa budu zaujímať o živote a práci so-
jich predchodeckych za lepsiu budouenosť nás všetkých, a vede-
li o tej borbe pracujúceho ľudu za slobodu, za odstránenie
kapitalistického páinstva.

Podujal som sa tu na budúcich stránkach tejto kni-
hy doplniť to čo tu není dospel uvedene, jestli bych sa
dopustil pravopisnej chiby, alebo aj akéjakolvek chiby ve sloku
nech mi milý čitatel prepáči, leba ja priznávám že nemu
moje zamestnanie písarstvo, moje zamestnanie bolo robot-
ník pracujuci na polnohospodárstve, a preto ako to aj s

pisma vidieť moja ruka ťažká na pisanie je, ale aj neuprostred
sna proti krvide ktorá sa na pracujúcim lude pochala

Týmto sa ujínam úlohy ktorá mi bola sverená bu-
dem pišť pravdivo a neraujiato,

Mosáč Michal

^Prvá svetová vojna ktorá bola začatá 1.VIII.

Prvá svetová
vojna a jej následky.

1914. trvala viac ako 4 roky skončila 28.X. 1918. vyžiadala si
vela obety na životoch, jej skončenie urýchliť rozklad armády na všetkých frontoch, k čomu podnet dala Veľká októbrová socialistická revolúcia v Rusku.

Náša obec Lukáiovce bola ako aj cele Slovensko pod Rakousko-madarsku krajinu, ktorá chcela ponomadárať cele Slovensko, v škole sa učilo len pomadarski, žiakom sa zakárovalo medzi sebou po slovenskij rozhovarovat, a na ulici pozdravorovať museli len po madarsky.

Rok 1918. svetová vojna zíšla v plnej hrôze na všetkých frontoch, pre vojsko a tiež pre obyvateľstvo v závere chybajú potraviny, a sáťstvo, obuv, robil sa násilný výkup rekvirovalo sa práčno skomor, a dobytok smaštal bralo sa viacero obilie, muka, mast, mäso, sáťstvo, obuv,
viacero na predĺženie vojny a za výkarty.

Pod dojmom Veľkej októbovej socialistickej revolúcie v Rusku lud prestal veriť vo výťartvo Rakousko-madarsko-nemeckej monarchie, rastajti česi a slovaci v Rusku a v Italsku začali zakladat legie odboju proti Rakousko-madarskemu a Nemeckemu štátu, rasiakoby na frontoch priamo do boja, a tak prišiel ten očakávaný koniec vojny takzvaný preverat, ano, bol to preverat lebo sa utvorila Československá republika tato vojna si vyriaďala vela mladých životorov, sinov, otcov, detí ktorí boli rozohnaní po celej európe, aj z našej obci padli v boji na rôznych frontoch tyto nasledujúci vojaci:

Vo vojne padli
vojaci, z obci

Borovský František	Gajdoš Melicher	Pavlovic Augustin
Babuľa Ján	-" - Peter	-" - Ladislav
Bauman Julius	-" - Tomáš	Rehus Antonín
Bauman Pavel	Gläser Leopold	-" - Štefan
Bosák František	Hraška Pavel	Sitar Luděn
Brnka Albin	-" - Tomáš	Sajter Konstantin
Cagan František	Chovanc Tomáš	Timotátek Timotej
Cebro František	Klostermann Eduard	Toman Ján
Čapek Antonín	Kludil Melicher	Třeblechalský Štefan
Čapek Juraj	Krutek Jozef	Záhora Štefan
Domovič Jozef	Kukucka Melicher	Zák Jozef
Fačkovec Teofil	Lukáčik Imrich	Schäffer Adolf
Gajdoš Alexius	Masaryk Robert	
-" - Adolf	Pach Štefan	

40. mladých mužov sa z vojny nevrátilo padly v boji za udere
rajmi, mimo tyto bolo mnoho ranených, zostalo mnoho inva-
lidov vdov a sirot. V druhej polovici roka 1918 prichádzalo k
ojedinelym vzbúram v armáde, ktoré neskôr začalo nadobudat
viac a viac väčšieho rozsahu až prišiel mesiac Október vojna
zanechajúc generálov na frontoch a pohrala sa domov k svojim
rodinám, vojnou vedúca Maďarska vláda už nemohla zvládnut
situáciu cisar-kráľ Karol IV utiekol a tak učela monarchistická
Maďarsko-Rakúska krajina sa rozpada, a na jej troškach sa
utvorili 2 nove štaty ato: Československá a Poľská republika,
istá časť bola pridelená Srbsku ktoré si dalo názov:
Federatívna Republika Jugoslávie, a cele sedmohradsko k
Rumánsku, a tak s veľkej 49. milionovej Rakúsko-maďarskej
riše zostal malý 7 milionový štát eisto maďarsky.

Vojaci narratívi sa z vojny tešili sa zo svojimi rodinami. Udalosť
radost bola veľká, za jedno že je koniec vojny a za druhé že ^{po veľkej vojne} máme Československú republiku svúj štát Čechov a Slovákov
soj domov bez nátlaku madarizácie a odnárodnovania svojich
slobod, kdo sa neteší, to boli ty ktorým sa cez vojnu do-
bre viedlo bohatky. Domov s frontu sa narratívi vojaci
počúvali ponosi domácich na úzku a hľavne na tunajšieho
náčara János Lajos a že späť zaobchádzal s ľudmi zle roz-
deloval potraviny, uprednostňoval bohatších, rekviroval aj tam

kde nemal, sám sa cítil vinníkom nedočkal hnevu ľudu ale utiekol z obce aj z rodinou v nočných hodinách, v obci sa zriadila národná stráž lebo potulovali sa rôzne bandy ľudov ktorí kradly a rabovali kde sa čo dalo, táto stráž chránila občanov pred lúpežami a prepadmi, veliteľom tejto stráže bol Čebo Jozef porostavala 130 občanov vojakov spuškami Na okoli boli ešte bitky a prestrely zo zbytkami rozpadnutej sa maďarskej armady, z už novu sa tvoriacu Československu armádu, ktorá od západu postupovala a očistovala mestá od pochibných individui.

Rabovka u Židov

Lud misliac že vojnu zapríčinili židia podhľekávaný zo strany bohatých sedliakov oboril sa na všetky židovské obchody a na židovske rodiny, a vyrobaval ich obchody a domi ich zariadenie a často polámal a demolovali, a čo sa dalo po odnásali si domov, privlastnili si cudzé veci hovoriac si že je sloboda a takto ju cheely využíť, lenže ta „sloboda“ im netrvala dlho, všetci židia a obej poutecky do mesta a tam sa zorganizovaly a ozbrojeny v trhlíku dediny a žiadali si narpäť svoje veci ktoré im boli odviedene, previnilcov bili a tyrali a asi 15 tých odviedly do väzenia, kde snima zle rozhádrali a hľavne ženy pri tom zle obstali, takže rabovka „sloboda“ sa neoplatila, uvárnennich asi na 8 dní prepustili domov, malo to špatný následok v rodinách, hlavne sktorých boli ženy uvárnene.

Tunajši najomea Rískupského majera Lövy mal
 vyčiadane od maďarskej vlády na prácu vojnových za-
 jatecov rusov, stymato zajatcom bolo tu velmi zlezachádzane totku
 statkár ich bil a že stravoval, hnal do práce, malinad
 sebou stráž jedného maďarského poddostojníka a jedného
 vojáka, ich bolo 50. tento poddostojník bol tiež krutýna
 na nich trestal ich aj za malé prevarenie a to vyváro-
 ványm za ruky na stlp, alebo bitým 25. palic na zadnú časť
 tela, niekedy museli tyto uboriaci len o suchom chlebe a
 vode ľahko pracovať, milý čitateľ mož si predstaviť
 radosť týchto ľudí, keď im domov vrátili sa vojáci po-
 vedali že je koniec vojny, že sú slobodní, že sa môžu do-
 mor vratiť do svojej vlasti, ktorá je už tiež slobodná
 ale záhy vnej ešte vnútorný boj, proti kapitalizmu to
 Veľká októbrova socialistická revolúcia, ktorá už rok trvá
 že je koniec carizmu, že sa môžu slobodne vrátiť k
 svojim rodinám, Boli to Rusky ľudia, ich radosť bola
 neopisateľná, robili tu skôrni, volni a všetky práce, pri-
 vikly si tu boli tu už viacé tri roky, zpravoty ani verit sa
 im nechcelo že by to bola pravda že je už koniec ich utrpe-
 nia, skakali, objimali, borskávali sa od radosti, a zaroveni
 sa aj bali na odchod, zo slobámi v očiach sa lúčili s tunaj-
 šima občanmi, klarne zo spolu a robotníci skôrmy pracovali

Vojnovi zajatci na práci na tunajšom velkostatku

spolu na tunajšom velkostatku, no boli aj taky čo zaznamenávali, bol to statkár Lövy ktorý strácal v nich lacniu pracovnu silu, stráž čo bola pri nich sa ukryla v strachu že sa budú im za to utrpenie zaslúžene odplácať, ale oni boli rada že je pokoj ie je už ten dôvno očakávaný mier zabudly na pomstvu a odesli do svojej dalekej vlasti do Ruska.

Someri po vojne.

Ihned záčiatkom roka 1919. bolo obsadene cele územie Slovenska Československou armádou, maďarské vojsko ustupujúc narobilo škody na verejnich budovach, a hlavne na železničnich dráhach, tieto škody sa rýchle opravili a život sa začal pomali rozbiehať v novej Československej republike, nedostatky boli známe, nebolo dostatočné potraviny, tak tiež sáťstvo, obuvy, lúdia si pomáhali takže si dali robit dreva, (drevenice) boty a v tom chodili, nebolo to pohodlné, tláčilo to nohu, ale bola zima a boso sa chodit nedalo šaty sa robili z rôznych náhrádzok, spolopapieri, ťiklav, konopí, lanu, tak podomácky, sa to prádlo a tkalo, a tak sa toho roval oblek. Tento rok este neboli pokojní v susednom Maďarsku bola revolúcia, bola vyhlásená republika rád, Komunistická strana prenádarska prezala vládu štátu, na jej čelo bol postavený Bela Kún, revolúcia dosiahla takého rozmeru že pri Parkane, (Šturovo) revolucionári prekročili hranicu Československú a obsadili na pohraničí väčšiu časť obce.

venská vláda povolala žročníkov vyslužilých vojakov do obrany a nasadila do boja proti maďarskym bolševikom ktorí museli ustúpiť až na Maďarsku delimitačnej hraniciu

do Ostrihomu, viac sa nevrátily, lebo mali vnútorný boj proti Horthyovskej bande, Nasledujúci rok bol bohatý na politické

udalosti, mali byť volby do poslaneckej snemovne a do senátu a to už podľa nového zákona o všeobecnom voľebnom práve

1920.

Prve volby v
ČSR.

kedy občan a občianka ktorí dosiahol 21. rok mal právo voliť do obecného zastupiteľstva, okresného a župného zastupiteľstva a do poslaneckej snemovne, do senátu už od rokú 26. mal právo voliť, a volením byť, bolo to čosi nové, prve volby v Československej republike, V celoštátnom merítku bolo 6. politických strán ktoré zavodili medzi sebou čím viac hlasov rizikať pre seba, v našej obci v ivahu pripadaly iba 3. politické strany a to boli nasledovne strany:

I. Socialno demokratická strana robotnícka.

II Republikánska agrárna strana malorobnícka

III Slovenská ludova strana,

Styktopolitických strán boli voleny lúdia do hore spomenutých zastupiteľstiev, už pred volbami sa začalo koričkoviť organizovanie, kada strana chcela mať svoju materiálne

základnu, organizáciu. Socialno demokratická strana

Založenie
Social-demok-
ratickej strany
robotníckej-
v Lukáčobciach

robotnická chela pre seba riskat všetkych robotnikov jej zakladateľom bol Mošat Michal robotnik, tato strana mala svoju materiálnu základnu v odborovych organizáciach, u nás v Lukáčovciach vo „Sväz zeme a lesnych robotnikov“ do volieb sa išlo s programom: 8. hodinova pracovna doba, Nemocenske a urárove poistenie, Parcelacia velkostatku ber náhrady, Tak robotnici mali svoju stranu v ktorej sa začali organizovať, a hľavne v odborovej organizácii vo „Sväz zeme a lesnych robotnikov“, počet prihlásenich členov do tejto organizácie bol vyše 350. pomocou tejto organizácie si robotníctvo vydobilo výšiu mzdu, ustálenie pracovnej doby denne, lebo do teraz na polnohospodárstve, pracovna doba ustálena nebola, pracovalo sa od východu slnka do západu slnka 16-18. hodin denne, za plat 12-14. kcs. denne, Za úpravu pomerov v práci, vstúpila robotníctvo do stáry, bola to prva stávka zemerobotníkov, zúčastnilo sa jej všetko polnohospodarské robotníctvo, dosiahlo aj splnenie svojich požiadavok, pracovná doba bola ustálena na 10. hodin a mzda na 20. korun denne, Tieto výmožnosti neprišli sami od seba, bolo treba rane bojovať, Bol to veľky úspech robotníctva, preto sú takmer všetci robotníci prihlásili do tejto organizácie a sa domahali organizované uznánie svojich práv. Bohatý sedliaci, ako aj velkostatky, a všetci s tým zamestnanci.

čiameďne pracujúcich neboli navyknutý nato aby im robotníci kládli požiadavky na úpravu pracovného pomere a všemožne sa bránili proti požiadavkam robotníctva a nechceli ich prijať, ale boli organizovanostou robotníctva donuteny, urňať ich práva a prijať ich požiadavky, ujednat s ním Ramea na kolektívnu smluvu a podla nej aj platiť, Zamestnávateľia tiež si založily svoju organizáciu na ochranu svojich ravnorov svojich majetkov a vraj proti „bolševizmu.“

Robotníctvo pri svojich akciach za zlepšenie svojej životnej úrovne bolo potláčane úradmi, četniectrom, a tiež boli podporovaný a nabádaný proti robotníckemu hnutiu od cirkevných zástupecov, ako bol aj tu úradujúci ten čas r.k. farár Augustin Petrášek ktorý sa vystoril na zehodre školskej a cirkevnej komisie aby agitatorov s social demokratickej strany vobce nabili a vyhnali preč, nedôstíli im v obci rečnit, V tomto prípade robotníctvo malo proti sebe postavene nielen zamestnávateľa, ale tiež úrady, četniectvo a farárov, niet sa zo dvíť tomu keď oni sami boli majetiliá velkostatkov a zamestnávali robotníkov, len samich Lukáčoviach Nitrianske biskupstvo malo vlastníctvo vyše 800. ha pôdy, a hospodárske zariadenie, ktoré hospodársť mali v najme Bratisla Lövij a farár Petrášek mal v druhej tieri pries 40. ha na ktorých si držal robotníka (bikesa) pri konoch.

a dobytku, ruine polne práce mu museli cirkevnici odrobit za darmo ako cirkevná daň, Všetko sa spojilo proti robotnickému hnutiu, zamestnavatelia s výhodením z práce a bytu, četníci tvo r väzením, a farári zastrasovaným peklom, a tak sa začal generálni útok burzoárie a jej náhonnejch proti robotnictvu, velkostatkári začali prepustiť z práce robotnických zástupcov funkcionárov, četníctvo zatýkalo funkcionárov do väzenia priamo na návah zamestnancov, ba aj strielaly do robotnikov, zabyli počas stávky v Rumanovej 2. robotnikov, a tiež aj na viac miestach tiež v Illohošti, vo Ťrabbloch a kde inde, Farári zas odopieraly davať sozrešenie pri spovedi ženám ktoré mali mužov komunistov, nepripustili ich k cirkevnim hodnostiam, a hrozili s vylúčením z cirkvi, Taktô burzoária sa bránila a odražala útok prebudzajúceho sa proletariatu, ale proletáriat to vydržal lebo nemal čo stratit iba svoje okovy s ktorýma bol sjsťany, a získať može celý svet, Stana socialno demokraticko robotnická bola založena a tak bol položený základ k vývoju robotnického hnutia aj v Lukáčovciach. Tolkoto založený robotnickej strany.

Republikánska agrárna strana

Druhou politickou stranou v Lukáčovciach bola Republikánska agrárna strana malorolnického ľudu, mala svoju materiálnu základnu vo svojej stavovskej organizácii zvanu „Domovina“ Táto strana mala vo svojom programe Pozemkovú reformu; rozšíriť rady kollectva, zrysiť star

tolníctva nárobit viac rolnických usadlostí, týmto riskat užívacej prívržencov do strany, odtrhnut robotníctvo od iných strán stymže sniek sa stanú rolnici, jej organizátormi bol Alexia Hurt malorobnik, aj v Lukáčovciach mala svoj program parcelovať biskupského majera role dat každému občanovi role a z ostatku urobiť zbytkové statok, parcelovať za peniaze lenže do tejto strany išli aj robotníci ktorí im tam prekarali vich zlyeh simisloch, lebo oni chceli z robotníkov nárobit malorobnikov, domkárov, bedárov a stavat si s nich oporu proti socialismu, Občania chtivý pôdy hlavne malorobnici išli za túto stranou, bolo mnoho ludej čo mali dve legitimácie vo vrecku, bolto klam ludu,

Tretou politickou stranou bola v Lukáčovciach Slovenská Ludová strana, jej organizátormi boli Florián Kollar a Michal Gajdoš, do tejto strany sa zdrúzovaly väčšinou stredny rolnici, a ludia ktorí hľazili po návrate starých maďarských kráľovských poriadkov, inäč prívrženci tejto strany sami ani nepoznali aký má program a čo chce, išli ta preto že tam videli takmer celý katolický klerus a sám jej zakladateľ a vodca bol Andrej Hlinka + k. kniar.

Vystúpila s programom „za boha za národ“ za autonomiu Slovenska, inäč nevinyjala žiadnu inu politickú činnosť ibaže sa stavala proti parcelovaniu biskupského majetku.

Slovenská ludová strana.

Toto boli politické strany ktoré spadaly do úvahy v Lukáčovciach a vyvíjali akú takú činnosť.

Horníkovská činnosť bola týchto politických strán najmä pred volbami, keďže vynaložila väčšie sily na rizkanie čím väčší počet hlasov a tým aj viac mandátov do ňi už do parlamentu alebo do nižších zastupiteľstiev. S papierom sa nesetralo; okresné sekretariaty týchto politických strán priamo rasipovaly obec agitačnima plakátmi a letákmi, kde na týchto letákoch jedna strana druhu hanobila a špinila a znevraždowała jej program a činnosť, vyvolávala skriepky a hádky medzi ľudom, a miestami aj k bitkám došlo. Tento predvolebny boj neobliešiel ani našu obec rečeniami, kritiku, lepenie plakátov na bráni domov, na okná na stĺpi plôšor a parkanov bolo zo všetkých strán až moc, bud bol až ohliásený stejný papierovej vojne volebnej;

Pred volbami dostal každý volič do ruky lenko hlasovacích listkov kolko strán kandidovalo, týchto všetkých hlasovacích listkov si vibral jednu ktorým chcel hlasovať na tú ktorú stranu chcel, a išiel na skryté miesto (lebo volby boli tajné) tam vložil hlasovací listok do obálky, a v holi do urny, ostatné listky holi do pripraveneho koša akonej potrebuje. V deň volieb 1920. sa lud hrnul s hlasovacíma listkami do volebnej miestnosti aby si splnil svoju občiansku

povinnosť, volby sa konaly v starej škole, bola ustálená volebná komisia ktorá mala dorozumie nád volbami, boli v nej zastúpeny skôrdej politickej strany 2. zástupci a jeden úradník z okresného úradu z Hlohovca, Boli to prvé volby, tajné, kedy mohol na ktorú stranu ešte hlasovať,

Pri týchto volbách vysíli politické strany z volieb nasledujúcim výsledkom:

I. Československá socialistická strana robotnícka	43%
II. Republikánska agrárna strana	28%
III. Slovenská Ľudová strana	24%
IV. Židovská strana	1%
V. Rôzne všetky iné strany spolu	4%

Podľa volebného výsledku do snemovne a senátu boli rozdelené mandáty aj do župného, okresného, a obecného zastupiteľstva, takže našej obci boli rozdelené mandáty v tomto poradí. Z celkového počtu 18. miest, pridelených bolo:

I. Československá socialistická strana:	8. mandator
II. Republikánska agrárna strana:	5. -"
III. Slovenská Ľudová strana	4 -"
IV. Židovská strana	1 -"

Podľa výsledku volieb a počtu pridelených mandátov do obecného zastupiteľstva, social demokratická strana bola najsilnejšou stranou dostala 8 do obecného zastupiteľstva, Vŕdejincach obce po prvý raz sa dostalo

Prvé volby
a ich výsledok
I ČSR!

na taketo miesta vedenie obce. Ako najsilnejšej strane v obci patrilo im aj prevádzka úrad starostu obce, ale už tu ukázala reakcia svoju pravu tisík, pri volbe starostu sa všetky strany spojili, proti socialdemokratickej strane a pri hlasovánky hlasovaly na proti socialistického starostu tak že výsledok bol 10. proti 8. hlasom, a za starosta obce bol zvoleny Michal Gajdos, stredny rolník, za miesto starostu Mošať Michal robotník.

Záčiatok hosp.
odárskej kresy
Boj robotníctva
proti vykoristom
nám

Taktiež aj vláda bola zostavená podľa výsledku volieb v celostátnom meritku dostala socialdemokratická strana prevádznu väčšinu hlasov, Ministerstvom predsedom stal Tusar, soc. dem., Robotníctvo si slubovalo že teraz keď má vo vláde svojich ministrov, že bude lepsiia jeho životné úroveni, že sa splnia sluby ktoré sa slubovaly pred volbami že sa zmeni ten nespravedlivy spoločensky poriadok a zavŕdne vláda ľudu, ale nič takého sa nestalo, nič sa nemuselo, vyzieralo to tak ako keď dás na starú kobylu nový chomut, stáhky boli zo dňa na deň trufalejší sahaly aj na tie výmožnosti robotníctva ktoré si vydobilo ešte v revolučnej dobe, Zákon o pracovnej dobe bol vynesený ešte 22. XII. 1918, ale nikto ho nerespektoval, Stáhky a ramestná vateľia sa odvolaivali že na polnohospodárstve sa nedá a nemožé uroviť pracovnú dobu, a potom začali svoj.

volné porušovať pracovne smluvy, znízovať mzdi, robotníctvo sa bránilo proti tomuto činu velkostatkárov stav kámi, ľeni všetkého spotrebneho tovaru stáli na nadpriemnej výške ale mzdi robotníkov začali klesať, ktoromu sa začala vďost veľkej miere objavovať neramestnanosť, hrozne to slovo pre robotníctvo, túto neramestnanosť začali využívať kapitalisti, tu sa im tvoril verejný káder pracovníkov ktoromu bolo aj to že táto neramestnanosť bola vyvolaná čiastočne špekulačnou a neplánovanou hospodarstva a spotrebnej výrobnej, a všeobecnej hospodárskej svetovej krízi, kapitalisti využívali neramestnanosť aj takže chlapov nechali bez prace z domovov kúkať, doma, a ramestnávaly ženy ktorým platili o 25% nižšie mzdi ako mužom za rovnaku prácu, Robotníctvo vidiac že ho social demokratická strana vrádila, že jej vodeváia sa spojili s kapitalistami vidiac že ūfnosti a výhliadu na prácu není, začalo sa hromadne vystakovať do cudriny za prácou, do Kanady, Argentíny, Usa, Brazílie, Francie, veľká časť odesla pracovať Čech. kde bola predsa lepšia príležitosť naist prácu ako na Slovensku, takto sa triestila sila pracujúceho ľudu, najschopnejšia a najrevolučnejšia časť robotníctva bola z práce prepustená, nenajduc zamestnania v svojom domove ve svojej vlasti bola prinutena vystakovať sa

1921.

Začiatok vysta
kovania za prácu
do cudriny